

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 80
van **FRANCESCO VANDERJEUGD**
datum: 15 november 2018

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Sojateelt - Evolutie

Het telen van soja begint ingeburgerd te geraken in Vlaanderen, al blijft nog steeds de uitdaging bestaan om de opbrengst per hectare te verhogen. Dat is vooral een kwestie van zoeken naar een veredelde sojasoort die het meest tot haar recht komt in ons klimaat en op onze grond.

1. Kan de minister aan de hand van jaarlijkse cijfers over de gemiddelde opbrengst per hectare aangeven in hoeverre de opbrengst van soja evolueert?
2. Hoe evolueert het areaal van soja die in Vlaanderen wordt verbouwd?
3. Welk aandeel van de soja is bestemd voor menselijke consumptie?
4. Welke inspanningen worden gedaan om de sojateelt als alternatief voor andere eiwitten in diervoeders te profileren?
5. Belangrijk is ook het zoeken naar mogelijkheden om vogel- en wildschade verder aan te pakken.

Met welke projecten en technieken zal ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek) dit trachten aan te pakken?

6. In het verlengde hiervan de vraag of er een tussentijdse evaluatie wordt gemaakt van het tweede actieplan alternatieve eiwitten. Dat is ongeveer halfweg, vermits het de periode 2016-2020 bestrijkt. Wat zijn de resultaten tot nog toe?

ANTWOORD

op vraag nr. 80 van 15 november 2018

van **FRANCESCO VANDERJEUGD**

1. Net zoals bij andere landbouwgewassen zijn de opbrengsten van soja onderhevig aan schommelingen die veroorzaakt worden door omstandigheden tijdens het groeiseizoen (o.a. temperatuur, neerslag). Een duidelijk beeld van de opbrengsten en de jaarschommelingen kan verkregen worden door enkele referentierassen jaarlijks te beoordelen (Tabel 1).

Tabel 1. Gemiddelde jaaropbrengsten aan sojabonen van 4 referentierassen in rassenproeven aangelegd door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO)

Jaar	Gemiddelde opbrengst aan sojabonen (ton/ha; omgerekend naar 15% vocht)
2013	3,5
2014	3,2
2015	3,2
2016	4,9
2017	4,3
2018	2,3

Uit Tabel 1 blijkt duidelijk dat jaareffecten een sterke invloed uitoefenen op de soja-opbrengsten. De uiterst droge omstandigheden die het groeiseizoen van 2018 kenmerkten, hebben gezorgd voor de laagste soja-opbrengsten van de afgelopen 6 jaar. Het natte voorjaar en de goede zomer van 2016 resulteerden in de hoogste opbrengsten.

Opbrengstschommelingen worden voor alle landbouwgewassen waargenomen. In vergelijking met andere voorjaarsgewassen, waaronder maïs en aardappelen, lijken de schommelingen van sojaopbrengsten relatief beperkt. Door meerdere jaren sojaproeven en praktijkpercelen op te volgen, zal verder ingeschat worden hoe klimaatrobuust dit gewas is.

Door te kiezen voor sojarassen die aangepast zijn aan Vlaamse groeiomstandigheden kunnen opbrengsten toenemen. De opbrengsttoename wordt relatief uitgedrukt t.o.v. gemiddelde opbrengsten van de referentierassen (tabel 2).

Tabel 2

Jaar	Relatieve opbrengst aan sojabonen van alle rassen uit de rassenproeven (*)
2013	91,0
2014	93,1
2015	93,2
2016	100,7
2017	102,5
2018	98,5

(*) 100% = gemiddelde opbrengst aan sojabonen van 4 referentierassen

Uit Tabel 2 kan geconcludeerd worden dat de 4 referentierassen in 2013 behoorden tot de beste rassen in proef. De toenemende relatieve opbrengsten wijzen er op dat de geselecteerde rassen die jaarlijks nieuw opgenomen worden in de proeven, een hoger opbrengstpotentieel bezitten dan de rassen die niet meer in aanmerking komen voor de proeven. De stijging van 11,5% punten (tussen 91,0% in 2013 en 102,5% in 2017) correspondeert met een toename van 0,4 ton/ha.

2. Het in Vlaanderen verbouwde areaal van soja is de voorbije 5 jaar elk jaar toegenomen.

Campagne	Aantal landbouwers	Oppervlakte (ha)
2014	6	11,14
2015	8	14,09
2016	9	16,88
2017	14	38,86
2018	19	46,99

3. De opzuivering en de eiwitanalyse van de in 2018 geoogste sojabonen is volop aan de gang. Er wordt geschat dat twee derde van de in België geproduceerde sojabonen in humane voeding zal worden verwerkt.
4. Er werden en worden (onderzoeks)-projecten uitgevoerd. Hieronder een overzicht:
 - Vlaamse sojabonen vormen een volwaardig alternatief voor eiwitten in diervoeders. Dit werd bevestigd tijdens een Action Lab-project (2014). Dit was een kleinschalig project met de hele keten (Aveve, Alpro, ZTC Leuven, Bemefa, Colruyt, Covavee en ILVO) binnen het kader van 'de voedingsketen verduurzaamt'.
 - Doordat de prijzen voor sojabonen in dierlijke voeders sterk gestuurd worden door lage en/of fluctuerende wereldmarktprijzen, is het op dit ogenblik voor Vlaamse landbouwers weinig interessant om soja te telen voor dierlijke voeding. Nochtans vormen Vlaamse sojabonen ook voor dierlijke voeding een kwaliteitsvolle, lokaal geteelde en 100% gegarandeerd GGO-vrije grondstof. Voor deze grondstof moet het mogelijk zijn om een meerwaarde te creëren en zo hogere prijzen voor de landbouwer te genereren. Deze meerwaardecreatie voor Vlaamse soja in dierlijke voeding vormt één van de doelstellingen van een recent (november 2018) ingediend onderzoeksproject (VLAIO-Landbouwtraject-Naar een duurzame en rendabele sojateelt in Vlaanderen-HBC.2018.2232). Dit projectvoorstel, dat zal getrokken worden door ILVO met partners Inagro en KULeuven als het goedgekeurd wordt, wordt o.a. mee gesteund door de Belgian Feed Association (BFA).
 - Naast de bekende toepassing van sojaschroot in diervoeding, kan soja ook als gehele plant silage worden geoogst en bewaard. Dit vormt een eiwitrijk ruwvoer voor voornamelijk rundvee. De mogelijkheden van deze toepassing werden onderzocht met financiële steun van Boerenbond. Momenteel wordt besloten dat het inkuilen van soja in Vlaanderen geen hoofdtoepassing is, maar wel een alternatief vormt wanneer de oogst van droge sojabonen niet mogelijk is.
5. Specifieke projecten om vogel- en wildschade aan te pakken zijn niet direct gepland. Wel wordt onderzoek verricht over de effecten van inzaai van soja waarbij een groenbedekker niet ingeploegd maar 'gerollerkrimpt' wordt. Dit kan mogelijk het uitpikken van jonge sojaplanten bemoeilijken. Verder wordt voor de teelt aanbevolen om alle beschikbare vogelafschrikmiddelen in te zetten tijdens de eerste week bij de opkomst. Ook de keuze van het perceel (al dan niet in bosrijke omgeving) is bepalend voor de vogeldruk.

6. Er is geen tussentijdse evaluatie gepland.